

**Комунальний заклад Київської обласної ради
«Чернобильський медичний фаховий коледж»**

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. директора КЗ КОР

"Чернобильський медичний
фаховий коледж"

Микола СОСЮКАЛО

«31» 08 2023 р

ПОЛОЖЕННЯ

**про запобігання та протидії булінгу (цькуванню)
у КЗ КОР «Чернобильський медичний фаховий коледж»**

РОЗГЛЯНУТО ТА СХВАЛЕНО

Рішенням педагогічної ради

Протокол № 1 від «31» 08 2023 р.

Яготин

2023

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про запобігання та протидію булінгу (цькуванню) у Чорнобильському медичному фаховому коледжі (далі – Коледжі) регламентує організацію роботи щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню) і порядок реагування на випадки булінгу (цькування) у Коледжі. Положення розроблено у відповідності до чинних Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про фахову передвищу освіту», «Про запобігання та протидію домашньому насильству», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)» та відповідних нормативно-розпорядчих документів Міністерства освіти і науки України.

1.2. До булінгу (цькуванню) у Коледжі належать прояви будь яких видів насильства, які відбуваються безпосередньо на території закладу освіти та (або) за межами закладу освіти під час проведення заходів, передбачених освітньою програмою, планом роботи закладу освіти та інших освітніх заходів, які організовуються за згодою директора закладу фахової передвищої освіти.

1.3. Діяльність щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню) у Коледжі є постійним системним процесом, спрямованим на:

- виявлення булінгу (цькування) та (або) потенційних ризиків його виникнення;
- визначення та реалізацію необхідних заходів, способів і методів вирішення ситуацій булінгу (цькування) та/або усунення потенційних ризиків його виникнення.

2. НОРМАТИВНА БАЗА

2.1. У своїй діяльності Коледж керується:

Конституцією України,

Законом України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VII,

Законом України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII,

Законом України «Про фахову передвищу освіту» від 06.06.2019 № 2745-VIII,

Законом України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» від 7.12.2017 № 2229-VIII,

Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)» від 18.12.2018 № 2657-VIII,

Законом України «Про звернення громадян» від 2.10.1996 № 393/96-ВР, Законом України «Про інформацію» від 02.10.1992 № 2657-XII,

Законом України «Про захист персональних даних» від 01.06.2010 № 2297-V, Положеннями Загальної декларації прав людини,

Національною програмою правової освіти населення та іншими Законами України,
відповідними указами Президента України;
наказами Міністерства освіти і науки України;
наказами Міністерства охорони здоров'я України;
іншими нормативно-правовими актами.

3. ФОРМИ, ОЗНАКИ ПРОЯВУ БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЯ)

3.1. **Булінг (цькування)** – учасника освітнього процесу, тобто діяння учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого.

3.2. Типовими ознаками булінгу є:

- систематичність (повторюваність) діяння;
- наявність сторін:
  - 1) кривдник (булер),
  - 2) потерпілий (жертва булінгу),
  - 3) спостерігачі (свідки за наявності);
    - дії або бездіяльність кривдника наслідком яких є заподіяння психічної та/або
    - фізичної шкоди приниження, тривога;
    - підпорядкування потерпілого інтересам кривдника та /або спричинення соціальної ізоляції потерпілого.

3.3. **Кривдник (булер)** – учасник освітнього процесу, який вчиняє булінг (цькування) щодо іншого учасника освітнього процесу;

3.4. **Потерпілий (жертва булінгу)** – учасник освітнього процесу щодо якої було вчинено булінг (цькування);

3.5. **Спостерігачі** – свідки та (або) безпосередні очевидці випадку булінгу (цькування);

3.6. **Сторони булінгу (цькування)** – безпосередні учасники випадку: кривдник (булер), потерпілий (жертва булінгу), спостерігачі (за наявності).

3.7. Визначаються наступні форми булінгу:

3.7.1. **Фізичний булінг** – умисні поштовхи, удари, стусани, побої, нанесення інших тілесних ушкоджень, різного виду знущання, образливі жести або дії пошкодження особистих речей та інші дії з майном (крадіжка, грабіж, ховання особистих речей жертви), фізичні приниження та інше;

3.7.2. Психологічний булінг поділяється на:

- **вербальний булінг** – образливе ім'я, з яким постійно звертаються до жертви, обзивання, поширення образливих чуток, словесне приниження, бойкот та ігнорування, залякування, використання агресивних жестів та інтонацій голосу для примушування жертви до здійснення певних дій, систематичні кепкування з будь-якого приводу;
- **кібербулінг** – новітній спосіб знущання з використанням електронних засобів комунікації, який включає: приниження та цькування за допомогою мобільних телефонів, гаджетів, Інтернету.

3.8. Ознаками, які можуть бути підставами для підозри в наявності випадку булінгу (цькування):

- замкнутість, тривожність, страх або, навпаки, демонстрація повної відсутності страху, ризикована, зухвала поведінка;
- неврівноважена поведінка;
- агресивність, напади люті, схильність до руйнації, нищення, насильства;
- різка зміна звичної для дитини поведінки;
- уповільнене мислення, знижена здатність до навчання;
- відлюдкуватість, уникнення спілкування;
- ізоляція, виключення з групи, небажання інших учасників освітнього процесу спілкуватися;
- занижена самооцінка, наявність почуття провини;
- поява швидкої втомлюваності, зниженої спроможності до концентрації уваги;
- демонстрація страху перед появою інших учасників освітнього процесу;
- схильність до пропуску навчальних занять;
- відмова відвідувати заклад освіти з посиланням на погане самопочуття; депресивні:
- аутоагресія (самошкодження), суїцидальні прояви;
- явні фізичні ушкодження та (або) ознаки поганого самопочуття (нудота, головний біль, кволість тощо);
- намагання приховати травми та обставини їх отримання; скарги здобувача освіти на біль та (або) погане самопочуття; пошкодження чи зникнення особистих речей; вимагання особистих речей, їжі, грошей;
- жести, висловлювання, прізвиська, жарти, погрози, поширення чуток сексуального (інтимного) характеру або інших відомостей, які особа бажає зберегти в таємниці;
- наявність фото-, відео- та аудіоматеріалів фізичних або психологічних знущань, сексуального (інтимного) змісту;
- наявні пошкодження або зникнення майна та (або) особистих речей.

4. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ІЗ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ БУЛІНГУ

4.1. Основною метою діяльності Коледжу у сфері запобігання та протидії усім проявам насильства є створення у закладі освіти безпечного освітнього середовища, вільного від насильства та булінгу (цькування).

4.2. Головними завданнями є:

- формування в учасників освітнього процесу нетерпимого ставлення до
- насильницьких моделей поведінки, усвідомлення булінгу (цькування) як
- порушення прав людини;
- підвищення рівня поінформованості учасників освітнього процесу про булінг (цькування);
- заохочення всіх учасників освітнього процесу до активного сприяння запобіганню булінгу (цькуванню);
- формування комунікативної компетентності, оволодіння прийомами медіації;
- недопущення проявів асоціальної поведінки;
- превентивне виховання, підвищення правової культури студентства;
- формування навичок саморегуляції, внутрішніх афективних процесів та емоційної стабільності у контактах студентів з навколишнім світом; розвиток достатнього рівня самооцінки й самоконтролю.

5. ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ, ФУНКЦІЇ ТА НАПРЯМКИ ДІЯЛЬНОСТІ ІЗ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЮ)

5.1. Діяльність щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню) у Коледжі ґрунтується на принципах:

- першості права;
- терпимості;
- недискримінації за будь-якими ознаками;
- ненасильницької поведінки в міжособистісних стосунках;
- розвитку соціального та емоційного інтелекту учасників освітнього процесу;
- гендерної рівності.

5.2. Основними функціями діяльності із запобігання та протидії булінгу є:

- *діагностична* – складання соціально-педагогічних характеристик учасників освітнього процесу, моніторинг соціальних процесів та психічного розвитку особистості, визначення причин, що ускладнюють особистісний розвиток, навчання та взаємини в колективі;
- *корекційна* – здійснення психолого-педагогічних заходів з метою усунення

відхилень у психічному та особистісному розвитку та поведінці, подолання різних форм девіантної поведінки (у разі недостатності психопрофілактичної роботи та за умови необхідності, своєчасності та ефективності застосування методів психокорекції та загальної психотерапії);

- *реабілітаційна* – надання психолого-педагогічної та соціальної допомоги студентам, які перебувають у кризовій життєвій ситуації, з метою адаптації їх до умов навчання та соціального середовища;
- *профілактична* – своєчасне попередження відхилень у психічному та особистісному розвитку, міжособистісних стосунках, запобігання виникненню конфліктних ситуацій в освітньому середовищі;
- *просвітницька* – підвищення психологічної культури учасників освітнього процесу засобами навчальних дисциплін, які присвячені здоров'ю, здоровому способу життя та фізичній культурі, вивченню правових норм та правозастосуванню.

5.3. Профілактика булінгу передбачає роботу за наступними напрямками:

- ознайомлення педагогічних працівників із особливостями поширення масових негативних явищ у студентському середовищі та загальноприйнятими у світі поняттями «булінг» (цькування) з огляду на розуміння проблеми насильства (висвітлення питань на Педагогічній раді Коледжу);
- інформаційно-просвітницька діяльність керівників навчальних груп щодо попередження усіх проявів насильства у студентському середовищі з використанням основних форм превентивної роботи, а саме: проведення тренінгів, міні-лекцій, засідань у форматі круглого столу, виховних годин, диспутів, годин відкритих думок, усних журналів, кінолекторіїв, організації конкурсів, фестивалів, акцій, створення клубів із правових знань; організації зустрічей з практичним психологом, працівниками правоохоронних органів тощо;
- формування правосвідомості та правової поведінки, відповідальності за своє життя, розвиток активності, самостійності, творчих здібностей здобувачів освіти шляхом створення умов для всебічної самореалізації потреб особистості;
- формування в учасників освітнього процесу навичок ідентифікації насильства з метою формування умінь відокремлювати існуючу проблему;
- створення в Коледжі безпечного освітнього середовища;

- проведення заходів з метою профілактики булінгу (виступи провідних спеціалістів у системі профілактичної роботи щодо подолання різноманітних форм агресивної поведінки серед здобувачів освіти).

6. ПОРЯДОК ПОДАННЯ ТА РОЗГЛЯДУ ЗАЯВ ПРО ВИПАДКИ БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЯ)

6.1. Потерпіла особа (жертва булінгу), щодо якої було вчинені діяння учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, має право подати заяву з дотриманням конфіденційності.

6.2. Заява (на ім'я директора закладу фахової передвищої освіти) подається у письмовій формі (в електронному / паперовому вигляді) і повинна містити опис порушення права особи, зазначення моменту (часу), коли відбулося порушення, факти і можливі докази, що підтверджують заяву.

6.3. Після отримання заяви відповідальна особа (уповноважена особа з питань запобігання та протидії булінгу (цькування)) реєструє її у «Журналі реєстрації заяв про випадки булінгу (цькування) у Чорнобильському медичному фаховому коледжі».

Строк розгляду заяви визначається згідно Закону України «Про звернення громадян».

6.4. Уповноважена особа з питань запобігання та протидії булінгу (цькування) призначається розпорядженням директора закладу фахової передвищої освіти по Коледжу.

6.5. У разі подання заяви про випадок булінгу (цькування) неповнолітньою особою, директор закладу фахової передвищої освіти інформує батьків або законних представників дитини.

6.6. Уповноважена особа з питань запобігання та протидії булінгу (цькування) організовує зустріч з особою, яка подала заяву, та пропонує їй обрати неформальну або формальну процедуру, як спосіб вирішення ситуації щодо здійснено булінгу (цькування).

6.6.1. Неформальна процедура:

Уповноважена особа з питань запобігання та протидії булінгу (цькування) визначає час засідання Комісії з розгляду випадків булінгу (цькування) (протягом 3 робочих днів з дати подання заяви) за участю потерпілого (жертви булінгу), кривдника (булером) і спостерігачів (за наявності). Комісія з розгляду випадків булінгу (цькування): встановлює ступінь відповідальності за вчинок;

з'ясовує факт, що дії стосовно цього випадку не носять систематичний характер, а є одноразовим конфліктом чи сваркою; сприяє урегулюванню конфлікту.

6.6.2. Формальна процедура:

Уповноважена особа з питань запобігання та протидії булінгу (цькування) у межах формальної процедури після отримання скарги інформує директора закладу фахової передвищої освіти щодо виявлення випадку булінгу (цькування) та за дорученням директора закладу фахової передвищої освіти здійснює перевірку в рамках Закону України «Про звернення громадян».

За розпорядженням директора закладу фахової передвищої освіти для розгляду випадку булінгу (цькування) та з метою з'ясування усіх обставин події в Коледжі створюється тимчасова Комісія з розгляду випадків булінгу (цькування).

6.7. За результатами розгляду заяви Комісія з розгляду випадків булінгу (цькування) приймає рішення про відповідальність за правопорушення в межах діючого законодавства.

7. СКЛАД КОМІСІЇ З РОЗГЛЯДУ ВИПАДКІВ БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЮ), ПРАВА ТА ОBOB'ЯЗКИ ЇЇ ЧЛЕНІВ

7.1. Тимчасова Комісія з розгляду випадків булінгу (цькування) (далі – комісія) щодо розгляду заяв в Коледжі створюється та затверджується за розпорядженням директора закладу фахової передвищої освіти.

7.2. Склад комісії формується з урахуванням основних завдань комісії.

7.3. Комісія складається з голови, заступника голови, секретаря та не менш ніж п'яти її членів.

7.4. Член комісії має право:

- ознайомитися з фактами, описом подій, свідченнями, документами, що стосуються випадку булінгу (цькування), брати участь у їх перевірці;
- надавати пропозиції, висловлювати власну думку (усно або письмово) з питань, що розглядаються;
- брати участь у прийнятті рішення шляхом голосування;
- вносити пропозиції до порядку денного засідання комісії.

7.5. Член комісії зобов'язаний:

- особисто брати участь у роботі комісії;
- дотримуватися принципу конфіденційності – не розголошувати стороннім особам відомості, що стали йому відомі у зв'язку з участю у роботі комісії, не використовувати їх у своїх інтересах або інтересах сторонніх осіб;
- в межах діючого законодавства та у відповідності до посадових обов'язків виконувати, доручення голови комісії;

- брати участь у голосуванні.

8. ПОРЯДОК РЕАГУВАННЯ НА ДОВЕДЕНІ ВИПАДКИ БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЯ) ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ОСІБ, ПРИЧЕТНИХ ДО БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЮ)

8.1. Метою діяльності комісії є припинення діяння учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві в Коледжі; створення безпечного освітнього середовища.

8.2. Діяльність комісії ґрунтується на принципах:

- законності;
- верховенства права;
- поваги та дотримання прав і свобод людини;
- неупередженого ставлення до усіх випадків насильства;
- відкритості та прозорості;
- конфіденційності та захисту персональних даних;
- невідкладного реагування;
- комплексного підходу до розгляду діяння учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві;
- нетерпимості до булінгу (цькування), сексуального домагання, дискримінації та визнання його суспільної небезпеки.

8.3. Комісія у своїй діяльності керується діючим законодавством.

8.4. До завдань комісії належать:

- збір інформації щодо обставин випадку булінгу (цькування) для об'єктивного розгляду заяви;
- розгляд та аналіз зібраних матеріалів щодо обставин випадку булінгу (цькування) та прийняття рішення про наявність/відсутність обставин, що обґрунтовують інформацію, зазначену у заяві.

8.5. У разі прийняття рішення комісією про наявність обставин, що обґрунтовують інформацію, зазначену у заяві, до завдань комісії також належать:

- оцінка потреб сторін конфліктної ситуації в отриманні соціальних та психологопедагогічних послуг та забезпечення таких послуг; визначення причин булінгу (цькування) та необхідних заходів для усунення таких причин;
- визначення заходів виховного впливу щодо сторін діяння у групі (структурному підрозділі), де стався випадок;

- моніторинг ефективності соціальних та психолого-педагогічних послуг, заходів з усунення причин булінгу (цькування), заходів виховного впливу та корегування (за потреби) відповідних послуг та заходів;
- надання рекомендацій для учасників освітнього процесу щодо доцільних методів здійснення освітнього процесу та інших заходів зі сторонами конфлікту.

9. ПОРЯДОК ЗАСТОСУВАННЯ ЗАХОДІВ ВИХОВНОГО ВПЛИВУ

9.1. **Заходи виховного впливу** – заходи, які застосовуються під час освітнього процесу щодо сторін булінгу (цькування) та забезпечують корекцію їхньої поведінки, зокрема виправлення деструктивних реакцій та способів поведінки у міжособистісних стосунках.

9.2. Заходи виховного впливу до сторін булінгу (цькування) в закладі освіти застосовуються з метою:

- відновлення та нормалізації відносин між сторонами булінгу (цькування) після відповідного випадку;
- недопущення повторення випадку булінгу (цькування) між сторонами булінгу (цькування);
- загальної превенції випадків булінгу (цькування) у закладі освіти.

9.3. Необхідні заходи виховного впливу до сторін булінгу (цькування) визначає Комісія з розгляду випадків булінгу (цькування) в Коледжі, зокрема:

- мету, конкретні завдання, зміст, методи та форми заходів виховного впливу;
- критерії визначення співвідношення між запланованими та отриманими результатами заходів виховного впливу.

9.4. Моніторинг ефективності застосування заходів виховного впливу до сторін булінгу (цькування) та необхідність їх коригування визначає комісія на черговому засіданні.

9.5. Заходи виховного впливу реалізуються педагогічними працівниками Коледжу із залученням провідних фахівців із надання правової, психологічної, соціальної та іншої допомоги, в тому числі територіальних органів (підрозділів) Національної поліції України та інших суб'єктів реагування на випадки булінгу (цькування).

9.6. Суб'єкти реагування на випадки булінгу (цькування) в Коледжі під час реалізації заходів виховного впливу діють в межах повноважень, передбачених законодавством та цим Положенням.

9.7. Психологічний та соціально-педагогічний супровід застосування заходів виховного впливу у навчальній групі, в якій стався випадок булінгу

(цькування), здійснюють у межах своїх посадових обов'язків керівник навчальної групи, практичний психолог коледжу, зокрема:

- діагностику рівня психологічної безпеки та аналіз її динаміки;
- розробку програми реабілітації для потерпілого (жертви) та її реалізацію із залученням батьків або інших законних представників неповнолітньої особи;
- розробку корекційної програми для кривдника (булера) та її реалізацію із залученням батьків або інших законних представників неповнолітньої особи;
- консультативну допомогу всім учасникам освітнього процесу;
- розробку профілактичних заходів.

10. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

10.1 Всі зміни та доповнення до даного Положення вносяться шляхом видання розпорядження директора закладу фахової передвищої освіти «Про внесення та затвердження відповідних змін або підготовки (розробки) нової редакції Положення».

10.2 З моменту затвердження в установленому порядку у новій редакції «Положення про запобігання та протидію булінгу у Чорнобильському медичному фаховому коледжі», попереднє втрачає чинність.